

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Explicatio in epistolas et evangelia, quae tot anno cantantur - Cod. Ettenheim-Münster 164

Erndlin, Joachim

[S.l.], 1624-1638

Dominica II.

[urn:nbn:de:bsz:31-114264](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-114264)

Quasita Area Sextam.

revelatum erat in veteri Testamento Christum fore
hominem, obsecrare tunc fides: et non, ut qui subditi
sunt Synagoga credens hoc explicitum tunc obantur
quod tunc de sacerdotibus et de affirmat fides in
anal. Victorii Testam. r. 2. q. 7. et rati officij homi. qui
erant Constantiensi aru. Judices peditam cognitionem
postulare videtur.

M I R A C L A

1^m tractari potest de Matrimonio dignitate de Con
iugij officijs, de bonis sacramenti, de Comparatione
cum statu virginis de his vide Barradom 2.
1. 3. c. 9. r. 6. Sup. l. 2. c. 6. Cost. sup. dicit. 2^m
de varijs difficultatibus matrimony, significatis per de
finitur vni. 3^m de Coniugio de sobrietate in ijs
vide Staples: 4^m de Nuptijs spiritualibus vide Co
rini in Conc. supra hoc Quangi. 5^m de s. p. h. d. r. i. s.
mystice ad purificationem de p. t. s. 6^m de s. p. h. d. r. i. s.
nis patrocinio vide Barrad. item quod s. p. h. d. r. i. s.
nobis vni. q. t. a. imp. t. r. 7^m de Quod Mundus
Diabolus p. r. i. s. f. i. a. n. s. quod d. o. l. e. r. t. a. b. i. l. e. s. e. p. o. n. t. a.
quod a. e. r. b. a. m. e. t. q. u. i. a. m. i. p. e. r. u. c. i. a. n. s. 8^m Contra
Heresicos qui ex hoc Evangelio quaedam B. v. r. g. i. n. e.
maculas aspergere conantur. 9^m de miraculis
ad Confirmationem vna fidei. 10^m Quod beneficia
maiora deo quod potamus uti q. l. u. e. n. Nuptijs Vini

DOMINICA II

post Epiphan:

Nuptia facta sunt in Cana @ Joa 2

Quasita Circa Textum

~~si sine uxore esse possent.~~ Pregent, dicuntq; Syria 322
mie agi ad sacerdotibus cum prohibentur uxori; &
sacerdotes factis in lege veteri, eorq; coniugatos, caelibes
ignorare carnis uulnositatem, nimis de uerbis suis sferax
melius. Sci quibus quod ueri. Paucis respondemus. Nullu
ibi locu esse tyramini ubi liberu uelinq; Clericis profiteri cu
batur uel n' profiteri. obseruantiam sui n' esse ualde diffi
cilem sctificandis se ab occasiombus, & incontinentiis luxuria, cu
& peccata docet illu ab innumeris qstantissime obseruari. Secum
qui dicit uelle daturu' & q' p'cedit pro bona uoluntate Phil 2. Augu
stini uerba sunt. Itiq; daturu' p'cedit. Conf. II si gemitu atinuo
pulsare' aures facit. Et I Hier. Hic daturu' t' a' q' d' u' qui p'cedit
unt, qui uiderunt, qui ut accipere, laborauerunt. Vt pseudo
tiu, & sacrificiu' legi' mangelicu, & o'i mosaico p'stantiori
ita celibatu' in sacerdotibus requit p'fectiore' p'fectionem cul
sacrificiu' quod offerre profitentur uages sit. obstatit q' atia
est nec uoluntate, quos impulit ad p'fessionem continentia'
quomodo sibi n' d' d'nt. Quod s' d' d'nt flo' ad uerabunt n' nec
cessitate d' d'nt; sed suo abaritate' arbitrio. Erat inuicem adu'ltu'
ius hoc p'cepta coniugiu' nimis graue, quod si contracto giugiu'
committitur, quia p' giugiu' d' d'nt it' f' d'nt q' d'nt, ob q' d'nt or
casione' adu'lt'andi. Caam aliam aff'et Chrys. in Ep'la
ad Theod. quia p' uariu' modu' falsu' coniugiu' ho' generatus
est p' ab'ct' publicu' castitatis, nec amplius p' d'ntem ha
bitu' sui corporis, p'fide' tradit illud meretici, uq' uerouo'
cabilitate, & tam d' d'nt, quod uoto suo d' d'nt illud. 4
uq' d' d'nt n' alebriari nuptiaru' in aduentu, & quadragesi
ma, caru' usq' d' d'nt, uno uel altero die ante coram
is parum fauere, nimis poni caru' imp' d' d'nta p' d'ntem d' d'nt
uoluntate. Vnde p' d'ntis q' d'nt off'ensio, & irrationalis, nam
uq' quidquid tam bonu' est, ut quoru' tempore licet, d' d'nt.
& uoluntate tempore h'nc. P' d'nti, humilitati, p' d'ntia

praeditui. Quasi fieri uoti compos, qui perfecti gestabit nihil
superesse uini ueteris. Mt 4, sed simul mulier, qd recte fuerit,
si miraculo hoc dispositioni mox serpsenti obliuiscit. Hic
uicibus n' g'fata, sed recreata uirgo, & in spem uita' addu-
cta, & conditionis digni ministeri quod uis, dixerit uobis
facite, quod imperabit uobis nihil dubitantes. alia
negandum n' est, hanc filijs & subditis alijs corripere
p'rogositas, & Charitatis, & suauiter, & modesti, qui spe-
ratur uilitas. 2 Th. 2. q. 33. a. 4. sic Jonathas
dicebat regi suo 1 Reg. 19. Ne p'uas ego in hauid ser-
u' tuu'. & Sami Naaman & Reg' 1. P' r' r' rem gran-
dem tibi dixeret propheta.

Quaestio 7^a. Si erat mulier q' n' f'ra. & op'ra
et ipse Consequencia, & gl'iat Hareticos illos ueteres, qui
apud Epiph. haresi 79 illas ut f'ra' coluerunt, & sancti fi-
cui' ostulerunt. Mulier est f'ra, & Creatura, q' n' a' Crea-
tor, nec f'ra, nec f'ra. In opposito extremo sunt re-
antiores, Heterici, ad id uero exprimunt, ut a' uobis illa
mulieribus n' distinguant, nec uirginibus uent' ipse in
partu, aut post partu' nec in cald' beatiores? Proprie
in haresi n' tenere, medius, sed tendere ad altitum
extremum. Tenent q' Catholici, capes, illud mento uer-
sant

altius agrosus caelestia signa uenabis
Inferis terras medio futuris ibi

Quaestio 8^a. S'p' hydria Lapidis quantum aqua
capere? Et sat est diere. omniu' Judicio fuisse
capacissimas, uel sufficerent ad tot lotiones manuu', & calicu'
& uerueoru', & lectoru', in Coniugij p'centu' Nuptialibus usq'
in signis magnificentia Chri' signat' existerent.

Quaestio 9^a. Tot lotiones cu' p' essent co lege, uel a
Margarit' uocigatae dicit Chorus, n' p' mouerunt ut
ab ipse potest, quod dicit. Et quia n' tam mala sunt

Quang: Domin: 2^a post Epiphian:
 quam superflua, & minor caru' ad habenda fut,
 quam Nuptiaru'. Utile, ac lex n' debet p' inutile ui-
 tian, nec qui quai' p' grauari odio alterius.

Quaestio 10^a. Quomodo Chrus de aqua uinu' fit
 seu aqua in uinu' quereit? Et sola uolto. Neg. n. uerbo,
 signo, instrumento, aut nutu aliquo legit. Jud. apparat
 summa eius pota de qua David psal 113. uia q' uing uoluit
 fecit, & leprosus ille p'ius. Dnc si uis pota me mundare
 Math: 8. Minorem q' se tulit fidem l. c. Centurio dicens, Dnc
 hic uerbo, & sanabitur puer meus.

Quaestio 11^a. Hae Conuersio aqua in uinu', sic n. e.
 uangelista loquitur, ut a. uedit Architeclimus aquam
 uinu' facta, quos nro imp' error conuincit. Et omnes
 tu' Lutheranos, tu' Calvinistas, negantes transubstantia-
 tionis sacrale seu fieri pota uirtute diuina, ut de pane
 fiat corpus Chri, de uino sanguis, sed getingit eis, &
 ligatos tenet q'is miraculu' de quo s. Cyr: Qui aquam
 aliqu' mutauit in uinu' in Cantu Galilee sola uolte,
 n' dicit is dignus, cui credamus, quod uinu' in sanguine
 transmutaret: quasi dicat multo difficilius est fran-
 g'ur ab aqua ad uinu' quai' a pane ad carne, a uino
 ad sanguine, id quod difficilius sit aqua uino, quai'
 panis carni, uinu' sanguini. Aqua corpus simplex
 est uinu' u. mixtu'; illa temperamento frigida, istud
 calidum, illa sine sapore, & odore, istud q'. At panis et
 caro, uinu' & sanguis corpora sunt omnia tempera-
 mento calida, & sapore dulora. Idem iudicium de ple-
 uig, alijs mutatioib' transubstantiatione sacrale diffi-
 cultu' ibat, ut q' de limo terra factus est ho, & uox Loti
 uersa in statua' salis, & uirga Moysis in serpente, in
 & flumini aegypti in sanguine. Abant itaq' h' tta.

morum, licentia, qualis spiritus regnat in aethi & hereticis ad captivitatem tartarorum per 20. annos in bonis diebus, & in puncto ad inferna descendunt. Christus si prius foret suus, & docet in bonis reprobis ut assiduus, declinare a malo & se bonum ferre aduersa patientia, penitentiam agere, sanare cupiditas, abnegare uoluntatem, iudicium proprium, subsistere legibus, firmis potestatis, macerare carnes, tentibus prauis non succumbere, cum metu, & timore, salutem propriam sperare, de morte inferni, & inferni, iudicio saepe cogitare, terrena despiciere. Castigat denique ignorantiam, & sanam per uia bene probat inquit in calu locum gloria, abiecit omnes lacrymas ab oculis, & ipsiusmet diuina felicitatis facit in sempiterna participare.

ILLUSTIO 13^a Quae sunt praecipua praecipua uoluntati. In quibus, sed diu & constanti a deo potant, ut suggerere uelis in quo uita statu melius se seruire, & securius salutem propriam sperari poterunt, & quid erent quae in fili casu bene possunt suadent amodo intimo ab eo inter, rogat.

1° Parentes querere in se mittant. In iudic illis potius, quae sibi uolant: a pro uel quid em cogi filius, ut durat opores uel uolant, si tu uelut ducere impudenter facis, si res tanti ponderis faciat inconstanti parentibus, & quae honorem, & uoluntatem gloriare non uidebitur. Tobias ianior suus uel interrogauit, sed ab angelo dirigebatur. 3° aequali atalio, generatione, opibus, quod fieri potest sibi quia, ne unus approbet alteri generatione de honoribus. 4° matris uel dispensare indigentia ne se meant, quia caro felices hinc potius, & dispensat

Evang. Inica III^a post Epiph.

Definitur hoc Evang. ap. S. Matth. c. 8. a. 1. u. 1. cal. de quod dicitur de Monte usque ad u. 12. inclus. su. pler. a. Chri. factu narratur, unum e de leproso per contatum mandato; alteru de seruo contusionis sanato, pili se habetur apud S. Marc. c. 1. v. 40. et sequentibus et Luc. c. 5. v. 12. posteriori apud eundem S. Luc. c. 7. v. 1. post ordinis rati. hoc assignari se, cui Chri. post longu. sermone in monte habuit de quo Mat. c. 6. 7. de quod dicitur curavit lep. osum, ante ingressu. a. in Capharnaum in loco campestri turbas quoq. viduit, pleraq. repetens, tunc deniq. in Capharnaum contusionis serua. sanavit, et unu. alt. quot. fluxu. die. inter leprosi. et serui huius curadem quibus quidem contingere potuerunt q. memorat S. Luc. ut uale. regni. l. 4. dicitur c. 7. v. 1. apud. etatis. Chri. solus not. 32. p. u. u. a. a. publica. p.

Quaestio circa Textum.

Quaeritur 1. ubi am. leprosus sic mundatur? et ubi uel intra. urbe? Quasi aliqui discrepare eud. galileas. nam S. Matth. ait et exiit leprosus, ubi in. dicitur statim contigitra post Chri. de monte de quod sum. parte. a. Elle. hanc idergia. huius. u. S. a. Luc. h. et factu. e. cui. est. in. una. ciuitate, et ecc. uir plenus lepra. eos conciliari. put. si dicamus leprosu. sanitati. restitutu. ce. u. nitca. sed. p. p. ciuitem. cui. n. de quod dicitur Chri. occurrit. iste. et. mundationem. petijt, unde S. Marcus. addidit. noluisse. dnum. ciuitatem. in. an. f. te. ap. pale. ingredi. ne. u. u. conu. f. fierent, neq. h. in. u. tate. e. loco. S. Luc. dicitur. cui. est. in. una. ciuitate, nota. n. abul. cu. p. h. alibi. quoq. in. scripturis. reperiri. ut. f. in. ciuitate. qui. a. dicitur, tamet. si. in. agro. in. suburbano, q. q. d. et. comprehensib. hinc. ubi. nos. ha. bemus. Josue. 5. cui. eret. Josue. in. agro. urbis. iericho. hebraice. e. u. u. eret. Josue. in. Jericho. Quod. si. dicitur. Chri. Num. semel. quidem. urbem. ingressu. in. eadem. cu. leproso.

Quasita Circa Textum.

199
334

Quasitur 2° Quale munus offerendum fuerit
 Leprosi? Jafur Chris offerre munus pro emendatione
 animi testimonium illi, per amittas dicit regalis qda qua
 Leprosi iam curati, appiari tñ adhar debebat Jafur
 eis qda antequa cul alijs habitare posent p testimoniu
 mittere noluit omni apud Jafur dat contrare debere
 Leprosi e uere muldatus, ut ipsi a deo testes sint, alij dicit
 rufine offerre munus in testimoniu coram sacerdotibus p
 testati p ut appareat x e legis destructioe. Munus
 proio offerre colligit op ita appiari, qhti leni. et
 nam, sacerdos Leprosi curget aspergetur sanguine pas
 seris, per aliu uisum pasred et baculo cedruo alligatu
 cul coxo et hyssopo ad mop hanc pphera uolare Jafur
 5° Lauabatur uestas sua et dabat pilos corporis
 deinde se ipsum abluet. 3° die octauo offerbat si dicit
 orat agnum p delicto et agna p pito et ouem anicula
 ni holocaustum, cul tribus decimis file, et olei septario, sin
 pauper dabat agnus qd e p delicto et e tantura, uel
 duos pullos coluboru, unum p pito, alteru ni holocaustu
 cul tribus decimis file et olei septario. 7° sacerdos sangui
 ne agni tingebat oppurati aurea de pteris et pollicis de
 tora manus ac pedis. 8° q deo aspergebat coram
 tabernaculo reliquu olei fudens sup ostium auriu
 la dextra et sup pollicis manus ac pedis dextri et super
 caput. Antequam u. curata ai Leprosi (ut et hoc adda,
 mus) iubebantur Leprosi leni. 13. uestes disutur
 14. 2° caput nudum. 3° or testu 4° claudere se
 5° idos. 5° n habitare cul alijs.

Quasitur 6° Qualis urbs fuerit Capharnaum?
 fuit ut amotat Archoniz ni libe atio terra sancta
 totius Galilea metropoli, Emporij nobile et opibus lu
 pugz exellens, pta erat ad mare Galilea sup ripam
 Jordanis ni finibus Sabulon, et Neudarim una de pri
 narijs Sacerdotu. Regionis illius, q a. 10 praecipuis

Quinta Ura Sexta.

196
336

por alio, uox a. illa Chri. uale hinc signare uide
atur domo egressu, ut tñ uisio inderat ad Chriū
intra aegres, poterat n. certo quodā loco subdito
nigris amiss, q̄ forte erant de domesticis Judaeis.

Quo uisus 80. p̄m in Chri. Centurio agno
uerit. Quinibam? oīō incredibile ut inferiori quā
dā motione agnouisse, ut testatur apud egl. Chriū.
Aag. Hier. Nazianz. lino. 4. tāta submissio praeser
tulit, hinc factus ē p̄e ipse infusione, et uerbo affixa san
tatem dñi, et ex indicā propriāq̄ p̄tate uult posse
dixit, se licet alterius, p̄ta. Casari, aut Tribuni p̄tobā o.
p̄ia subdito tñ militi, hinc, qui n̄ op̄ imperata faceret
tantos, magis p̄e Chriū, q̄ dñi absolutus. Hinc hinc
fidem eū, hinc p̄e laudauit, cuius magnitudine egre
gic excedit. Tot. amot. 21. 22. 23. Serua porio Chriū
sine gentia suā et in gressu in domū p̄fana uic ebi si
humilitas et diuinitas in hanc m̄tā uentura in distans
operata est, sufficit n. p̄tia eae p̄p̄ly.

Quo uisus 80. Quo modo laborare seruo
Centurionis. Ep̄. I. Matt. habemus paralyticū cuius
dicitur paralyticū resolutione denotat, hinc, certi eū uide
morbi signatum. Cetero apud Iud. Palest. in Onomato.
graphia, uerb. paralyticū, ait paralyticū ē resolutionem
uermou et p̄uacem motu q̄at factus, uel in toto cor,
p̄o, uel in parte, et q̄d̄ acquisitū ē eā, in quā ner
ui sui sensum, tñ motu amiserit, hinc si totalis, sic, cito
mortem adfert, ob usū uide licet resperatū p̄ditū, diffor
tā a uehementi apopleiā, quod in hanc p̄tor p̄p̄ et mo
tus amissione p̄mici p̄tā ē facultatū q̄d̄ quasi resolu
tio fiat, uisus a. paralyticū ab humore, flegido et oratio,
q̄ ueraos obp̄tū p̄y a quo humores, uap̄atq̄ mirum
eius modi op̄mple uide nup̄ oc n̄ p̄ntū in quodā
acculario q̄i p̄uloq̄ anni n̄tillū uentū m̄tū p̄rator
lingual et p̄uloq̄ mouere poterat.

197
337

Evangel. bnica 3^a post Epiph.

Quaeritur 10° Quia rante Christus sit admiratus
Centurionis fidem. Fuit in Christo haec admiratio non
quod de fide Centurionis aliquid ignoravit, cui
de ea sciret, nec tunc quod fuerat fides in hoc gentili
vera et insignis, nec quod in soluta et nova, qua
ne in Israel quod copertus est, nam licet Christus ut ho-
mo oia sciverit per seiam beata et infusa, nec in hi-
s augmentis accepit, habuit tunc et seiam copernettaria,
per qua quod iam ante fiebat novo sciendi modo et sensu
copernettaria, hoc invenit S. Luc. ca. 8. v. 25. Quo audito
Christus miratus est ita S. Th. 3. p. 2. q. 15. a. 8. Quare, duo
qua dicitur continebat haec Christi admiratio, cognovit
in illa rei magna et insolita et in Israel. 2° com-
munitate quaedam et desiderium laudandi tam exal-
tatum in hoc hunc fidei laude, possit laus fidei quod
asportat S. Aug. apud Pol. amot. 19. Porro non fuit
haec admiratio iuncta cum desiderio sciendi, cum per
operimentale et seiam, fides n. q. erat cum tunc more
alieu in Centurione affectum non potest operimento sen-
su percipi

Quaeritur 11° Quia signatur per tenebras exteriores.
plena confirmantur genitum in inferno, sicut Ougen. de purga-
torio interpretatur per exteriores quidem diu quasi extrema
cul more gra coram ponatur comparatione pro supulatio,
tenebras a. vel per privationem luminis per, vel per mentis
causam, vel per loci obscuritatem cum ignis infernalis diu na
virtute ut illuminandi privationis per nisi forte quod ad
vel de flagitiorum peccator damnatis opus est ut sentit
S. Greg. sed dicendum est cum Reg. l. q. Inferna tenebras
exteriores appellari quasi carere quibus obscuritatem
et optio non sunt conuicti locum in quo solati recubant beati-
tudine per opulenta adabrata sed et fosa fulgurato n.

Quaeritur

Quaeritur 12° Quia signatur per tenebras exteriores.
plena confirmantur genitum in inferno, sicut Ougen. de purga-
torio interpretatur per exteriores quidem diu quasi extrema
cul more gra coram ponatur comparatione pro supulatio,
tenebras a. vel per privationem luminis per, vel per mentis
causam, vel per loci obscuritatem cum ignis infernalis diu na
virtute ut illuminandi privationis per nisi forte quod ad
vel de flagitiorum peccator damnatis opus est ut sentit
S. Greg. sed dicendum est cum Reg. l. q. Inferna tenebras
exteriores appellari quasi carere quibus obscuritatem
et optio non sunt conuicti locum in quo solati recubant beati-
tudine per opulenta adabrata sed et fosa fulgurato n.

Quaestio Circa Textum.

198
338

probat hoc sequitur ex vitale. tom. 3. p. reparatus
urbis ac temple l. 2. qui eo scriptis ostendit tene.
brant noie carere n' quicquid signari et extra urbem
Hierosolym: prope Calvaria locum delevimus quoddam
fuisse ad quem proinde Christus alluget et us quo et
S. Petrus ab Harode conuictus fu.

Quaeritur unde in inferno fletus et stridor
dentium? Oriantur aliqui fletus in inferno perueni-
turam ex fumo et igne stridorem dentium ex immani
frigore, et multas hinc emittit disputat de partibus inferorum
requies theor. 2. figurq. n. de fatuam putat, veru' hoc negat
Abul. Janen sol. nec obstat illud Job c. 24. ad. nemi-
n' calorem transeat ab adu'is nivium, e. n. imprecis parte
temporalis in adultoros, ut venes sit uratur, alio regelus
affligatur molestijs vita huius vite pineda fletus
fletus et stridor dentium mixtae paxa, mirum solent
n. qui mixte torquentur utruq. fletu nec male per dentium
indicatur damnatorum indignatio et furor sicut q. h. r. m.
tu' contra peccatos, etenim sicut h. r. m. p. stridor dentium
cul ardore febri' coniungatur in agro insania deno-
tat, fletus u. orit absq. lacry' marium effusione ut docet
cu' S. Th. Leps. n. 1. iso. cul a. fit fletura humoru'
resoluo' pro corpora ad aeternos cruciatus peruenit, ne
requiritur ad fletu' lacrymaru' profusio, sed sufficit
op' oij oculoru', totu'q. quantum perturbat et dispo-
latis, cu' oculo' uociferat. q' m. acerbis fletibus
ernatur.

Moralia

de virtutibus Leprosi, quem Christus curauit, uide,
habet fide, humilitate, modo orandi. Oleria applicat
has Regis l. 4. c. 7. dig. i. qu' u. r. an. q. m. m. d. o.
Christi pro nobis Leprosi factus ut nos a peccatis Leprosi
liberaret de quo et Corn. in Leuit. 13. m. le. lepra

